

Zalatnay a Napló különkiadásában

TELEVÍZIO

■ VARGA KLÁRA

Teljesítményéről lehet ítéletet mondani, és sokszor érdemes is, mert abban a világban, amelyben jöszével senki nem törődik már senkivel, a langyos dicséretnél, az igazán szép szavaknál többet ér maga a pusztá figyelem. Ha azonban emberi sorokról van szó, bárki óvatossá lesz, ha egyszer-kétszer már beletitkolt közötti tulajdon korlátába. Különböző indokból az óvatosság olyasvalaki esetében, akiről évtizedek alatt megannyi újságíró, híradás sem rajzolt megbízható képet, mert mindig fontosabb volt a szenzáció, a botrány, mint az emberi arc.

Zalatnay Saroltát a táncelőadások ismerté meg az ország a hatvanas években. Fiatal volt, hatalmas hangja, belső tize volt, szikrázó az életöröme, de az évek múlásával – számos nagylemez és díj után – is afféle csiszolatlan gyémánt maradt. Ma – a retródivá elcsúszott – Zalatnay a közéletben nem elsősorban a táncelőadások híradásaitól ismert, hanem a Tölcse-csúszóló kezemből vagy a fesztiváldíjnyertes Fák, virágok, fény című örökzöld előadójá, éppen inkább botrányos vagy éppen drámai sorsú, a becsületét harcoló hatalmas asszony. A TV2 Napló különkiadásában sem koncertjevel, lemezeivel, énekesi pályafutásával nem, hanem azaz, hogy miképpen próbál talpra állni a börtönök után, hogyan költözött új lakásba, hogyan rendezgeti hol szegényesnek, hol nem éppen filészesnek látszó tárgyait, egykori díjait, a végül kik jöttek el a házávalójára. De még ez a téma sem kap túl sok figyelmet a médiától: a reggeli műsorban Csiszár Jenőnek azaz har-

gozzák be, hogy este a Naplóban majd kiderül, hogy Zalatnay anyagi kiszolgáltatottságában végül elfogadja-e a pornófilm Kovi szereplőjéül is. (Mert mit lehet tudni? Elvégre a Playboy már levelezőkönyv, nem igaz?)

Maga a műsor eléggé skizoidra sikeredett. Időnként előszószedettek egy-egy párbeszéd erejéig a harmadvált pornós témát, pedig a néző már az adás előtt levelben megírhatta volna, hogy nem lesz belőle semmi, mint ahogy nem is lett, s közben igyekeztek valami színpados, hamis sajnálatot kelteni a jobb napokat látott énekesnő iránt. Mintha tisztességes dokumet az az emberi sors nem érdemelt volna meg. Pedig inkább azt lett volna jó megtudni, hogyan élhetett Zalatnay abban a szegényes zugló házában, ahonnan átköltözött a nem túl nagy ízlésű, de láthatóan pénzből, minden kedvezmény mellett is súlyos milliókból feljuttat tárni házába, miközben bőrléses Mercedeszel furkák, ugyanakkor a hátán hagyományos szíros kenyér a főmenü. Az is érdekelhet volna, nem éri-e úgy, hogy már akkor kiszolgáltatta magát a bulvársajtónak, amikor énekesi teljesítményei helyett egyet-egy regényét jelentkezett?

Zalatnaytól sem áll távol a túl intimitás, kínos önsajnálata. A néző meg az morogja, manapság még börtönből sem kell kiszabadulni ahhoz, hogy az ember még nála is százanadobb körülmények között vegetáljon. Így szakad el az amúgy is vékony nyúló vezérfonal. Együttérés he-után, hogyan homályos gyanakús ébredt, itt valami kínos bizalmassággal ves-egyes bulvárdokák zajlik, és a néző sosem fogja megtudni, ki ez az ember, és miről szól igazából Zalatnay Sarolta története.

(Napló különkiadás. TV2, február 12., 20.10.)

Műgyűjtők éjszakája

Huszonöt kiállítás tart nyitva éjjelig a galériások utcájában

André Kertész egyik világírni képe, az Úszó 1917-ből

Fényfestéssel, hét kiállítás megnyitással, három koncerttel, könyvedikálással, borbemutatóval, valamint éjjelig látható állandó és időzáró tárlatokkal várják huszonöt galériában az érdeklődőket csütörtökön, a harmadik alkalommal megrendezendő Műgyűjtők éjszakáján a főváros galériás negyedében, az V. kerületi Falk Miksa, a Balaton, a Markó és a Balassi utca környékén.

■ P. SZABÓ

Atavaly augusztusban indult, és egyre népszerűbb kezdeményezés célja, hogy a Falk Miksa utcában és környékén negyedévenként színes programokkal szolgáljanak a képzőművészet kedvelőinek és az azt megismerni vágyó nagyközönségnek. Most egy este alatt egyszerre hét galériában nyílt tárlat, amely lehetőséget ad a gyűjtőknek az újonnan bemutatott alkotások közötti válogatásra. Összesen 25 galéria és tizlet tart nyitva csütörtökön éjjelig. A harmadik Műgyűjtők éjszakáján részt vesz a Kieselbach, valamint a Nagyházi Galéria és Aukciós ház is. Az este kellemes hangulatú több érdekes kísérőprogram is színesíti. A programozókat egyszerre három kiállítás megnyitással indul délután öt-kor. Kört Ernő dinamikát hordozó, nagyméretű táblaképeinek tárlatával, Felugyó László 70-es, 80-as

évekbeli alkotásaiból válogatott műveivel, valamint Frey Krisztián kiállításával haladnak 10. évfordulóján. Fél hator Schéner Mihály Inferno és ördögök című grafikai kiállítás alkalmából dedikálja könyvét. Hat órákor telbúcsúzó tárlattal, karneváli hangulati festményekkel várják az érdeklődőket, fél hator pedig két művész közöttének 60. születésnapja alkal-

mából: Birák István festőt és Palotás József szobrászt. Este hator Kishóly-Nagy László és André Kertész alkotásából válogatott tárlat nyílik, míg este nyolckor egy kortárs festőművészt, Nagy Barbara legújabb munkáit tekintheti meg a közönség.

Értékelés a több különleges kísérőprogrammal találkozhatnak az érdeklődők: este hatól éjjelig a Neonone csoport fényfestéses kompozíciói láthatók a Markó és a Falk Miksa utca sarkán a házak falára vetítve. Este fél nyolckor a Haas Galéria előtt Füttyölők a tölre címmel Novák István füttyművésze, majd a Daléria társulata zénel.

MOLNÁR-MŰVEK KIESELBACHNÁL. A 3. Műgyűjtők éjszakája részeként fontos tárlat nyílik fél hator a Kieselbach Galéria és Aukciós házában, mert Molnár Sándor művészetének bemutatásával a kortárs magyar festészet egy olyan fejezete tárl a közönség elé, amely még nincs a helyén, pedig világszínvonalú. Molnár Sándor célja a tisztán szellemi jellegű festészet megalkotása. A képzőművészeti Főiskola tanári állását is elhagyta, hogy hiteles művész legyen, aki életét az alkotásnak szentelte. Először szellemi mestere Hamvas Béla volt, az ember élet legjelentősebb pillanata a mesterral való találkozás. Gyerekkorától gondoltam rá, egy óráig emberre, aki a létezés titkába beavat. Pontos képpem volt róla. Kerestem, huszonné év koromban találkoztam vele, harmadik éves voltam, amikor meghalt. Molnár Sándor szerint a művész dolga a létezés egységének kimondása.

Két emberöltő erdélyi krónikája

OLVASÓ

■ BARNA MÁTE

Már a 2007-es esztendő termésének első darabjait adta ki a Kráter Műhely Egyesület az Erdélyi Szolgálatban – Emlékről könyve című kötetet. A könyv Erdély másfél száz éves történelméről mutatja be, vagyis két emberöltő krónikája, az erdélyi magyar emlékiró-irodalom nyomán. Benne husz szerző emlékirat-észtéle kapott helyet. A válogatás egyetlen szempontja az időrendi egység volt, a Kötet így mozaik-tökröcsarnok formában, mégis egységes egészként adja vissza Erdély történelmét. A kiadó elnök-főszerkesztője, Turcsány Péter elmondta: szándékosan kihagyta a könyvből azokat a közművet, irodalomtörténeti szempontból immár szépirodok is elfogadott memóriákat (Bathory István, Rozsnyai Dávidot, Halter Gábor, Bethlen János, Bethlen Miklós), akiknek munkái önálló kötetben is napvilágra láttak az utóbbi évtizedekben. Verancsics Antal, Szamoskegyi István vagy Forgách Ferenc történelmi írásait viszont helyet kapott a válogatásban, hiszen a történeti kronológiák megírására, az események logikus egymásra építésére bemutatása lehetetlen feladat egyes szemtanúk kihagyásával. E szerzők jócskán átéltek a szemtanúság, hiszen hivatali beosztásuk folytán rendelkezésükre állt a nélkülözhetetlen frásos források, ugyanakkor műveik, műveik közötti távlatlalt és ráltással keletkeztek – szándékuk szerint a köz hasznára, a hagyomány meg-és fenntartására, esetenként újírársára. A kortörténelmi forrásait természetesen nemcsak a személyes tapasztalatok szolgáltatták, tehát a jelen eseményei, hanem az okiratok, a fennmaradt feljegyzések, valamint az események szavahíthó feltárásának elbészése is.

(Erdélyi Szolgálatban – Emlékről könyve, Kráter Műhely Egyesület, 2007.)

S Z É L R Ó Z S A

Visegrád – Prágából nézvést

■ KISS GY. CSABA

Hét évfolyam után a Prágai Magyar Kulturális Központ előadójának. Sokan voltak kíváncsiak a beszélgetésre, melyen a visegrádi együttműködés eddigi eredményeiről, hiányosságairól, lehetőségeiről voltottunk szót. Bizonyára növelte az érdeklődést, hogy részt vett a keresszalton Petr Pithart, a Cseh Köztársaság szénatársának elnöke és Magda Váscsary, a Szlovák Nemzeti Tanács (parlament) képviselője is – akit nálunk elsősorban színésznőként ismernek (a Hrabal-regényből készült emlékeztetés Sörgyári capriccióját ő játszotta a női főszerepben). A jó ritmusú beszélgetés természetesen visszatértünk az előző évekre, a kölcsönös tájékozódás kiakadályozására. Arra, hogy miképpen formálódott a kommunizmus alatt ellenzéki gondolkodók körében az összefogás gondolata. Az én nemzedékem Magyarországon nem a 80-as években fedezte fel Közép-Európát, hanem jóval korábban. Így amikor 1989 nyarán Jód Rudolf vezetésével a Magyar Demokrata Fórum kilépőitől programjait készítettük, magától értődött volt, hogy alapvető célkitűzésünk a szoros együttműködés Lengyelországgal és Csehországgal.

Két kérdésben nem jutottuk döntésre a beszélgetés során. Nyitva maradt, hogy érdemes lett volna-e intézményesíteni az együttműködést, illetve hogy volna-e értelme a visegrádi együttműködés bővítésének. Vannak olyan kihívások térségünk számára, amelyekben elengedhetetlenül szükséges a közös fellépés. Ilyen a schengeni határok eldobjelése, az Európai Unió kelet- és délkelet-európai szomszéd-ságpolitika. Nem utolsósorban pedig a biztonságpolitika, ami ma nem kis részben energiapolitika jelent. Az elmúlt évszázad fontos tanulsága, hogy kontinensünknek ez a rész igen törékeny tövezt.

Amikor szóba került a visegrádi országok gazdasági mekklendülése, némi szépségesselet meggyeztem, hogy ma Magyarországi kivételnek számít. Mi lettünk a térség egye ember. A rendezett, tiszta arany Prágában ezt még jobban érzé az erre járó magyar.

Az ismeretlen pesti nyelv

F O L Y Ó I R A T

■ KÁKONYI PÉTER

Budapest a Napút legújabb szá-mának „főhőse”. Személtárolni Szabó Géza a világ legérdegebbi országjáró, az aquincumiáról, Bori István a főváros hírdőiről, Saly Nóra a főtér történetéről, Maszt Ádám a város ért tragédiákról értekezik, Balázs Géza pedig meghökkenően érdekes tanulmányt ad közre (A pesti nyelv), melyből kiderül, hogy a fővárosi nyelvet módoszerben és átfogóan eddig még nemigen vizsgálta meg senki. „A budapestiek föllehetetlenül pestiesen beszédenek – írja – vagyis színtelenül, szagatlanul, a szegediék számára mekeve, a dunántúliak számára zeneitlenül, az erdélyiek számára aaaa-za, vagyis túl sok névelő használva, azután sokak számára nyökönye, nekegye, valamint főként énekelve, mondatvegyi felkapó hangjelzéssel...”

A szerző elmondja, hogy korábban írók, újságírók foglalkoztak a főváros nyelvével, míg 1953-ban megjelent a nagy elhatározás (a Nagy-budapesti Néprajzi Munkaközösség), hogy feltérképezzék és alaposan megvizsgálják a pesti nyelvet, ám a szándék szándék ma-

radt. Született néhány részstanulmány, ám – Benkő Lóránd minden igyekezte ellenére – a kutatás nem terjedt tovább.

„Pedig Budapest nyelve roppant izgalmas összetételű. A Bácsai által leírt gyökereken túl (a tudósabbak között Újpest, a Franzstad és a Li-iget-környék sajtóosságait kutatta) valóban voltak (vannak?) hagyományok és talán városi nyelvjárások is...” – jelzi Balázs Géza, megjegyezve, hogy ezek kialakulásában fontos szerep jut a peremkerületekkel érintkező falvaknak, Rákospalota esetében Fótának, Csömörnek, „a csömöri asszonyok napjainkig népviseletben járnak be a szabami piacra vagy az Őrs vezér téri bolhapiacra, a HÉV-en szlovák-magyar kevert nyelven társalganak...”

Balázs Géza summázza: „Bár a város lakossága nagymértékben öszekeveredett, eredeti színeit szétválogatni talán már nem is lehetséges. Lehet-e egyáltalán egy kétféle nyelvű városnak nyelvjárása? Ha nem lehet, akkor mi van helyette? Van-e egyáltalán pesti nyelv? Kell lennie. Vidékiek viszonylag hamar megmondják valakiről a beszéd után, hogy budapesti-e...” Látható, a nyelvészek sokat tudnak a pesti nyelvről, de annak átfogó kutatásával addácsin maradtak.

HIRDETMEY

A Nemzeti Tankönyvkiadó Zrt. (1143 Bp. Szobránc u. 6-8.) – továbbiakban Kiadó – tankönyvkiadásával foglalkozó gazdasági társaság. A Szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. tv. 16 § (1) bekezdésének rendelkezése alapján az irrodalmi művek tankönyvekben történő felhasználásához, megjelenéséhez, a művek Szerzőinek (ill. Jogtulójainak) hozzájárulása szükséges. A fentiekre tekintettel a Kiadó az alábbi Szerzők, ill. Jogtulójuk jelentkezését várja a Kiadó címén (1143 Bp. Szobránc u. 6-8.), vagy a 460 1848 telefonszámon.

Adamik Lajos, András T. László, Antalfi Gyula, Bajor Andor, Balázs Andrea, Balogh Béni, Bayer Béla, Bernám László, Bercei Zoltán, Károlyi Bére, Berze Nagy János, Besnyó Miklós, Bistray Gyula, Blaskó Maria, Bodor András, Bori Dávid, Borsos József, Cs. Szabó László, Czeglédi Gabriella, D. Major Klára, Dala László, Dekány András, Donaszky Magda, Dömötör Terka, Dr. Kalmár Zoltán, Duka Akos, Eriyevy György, Farkas György, Farkas Ernő, Franyó Zoltán, Gécs Demeter, Gal Ferenc, Gausz Viktor, Gerebnyés László, Gergely Sándor, Gion Nándor, Granaszói Pál, Györfői Miklós, Hajnal Anna, Hállás Gábor, Hanács János, Havasi Anna, Hegedűs Géza, Hetta Jenő, Horváth Imre, Horváth István, Huba László, Jankovszky Éva, Jankovszky Ferenc, Juszt Pál, Kalmár Zsolt, Káncsics Magda, Karász László, Kardos Tibor, Kárpáti Csilla, Katona Imre, Kerényi György, Komjáthy István, Komros István, Kovács Sándor, Kresztemi László, Lányi Viktor, Lintorné F. Vima, Lipták Gábor, Mathia Károly, Megyeri László, Mester Átila, Mihály György, Murányi Szy Éva, Müller Péter Szémi, Nádás Katalin, Nádás Péter, Nádásy Kálmán, Némethy Andor, Némethy Tibor, Olasz György, Orkány István, Palasovszky Ottó, Papp László, Páth Tibor, Petri György, Pintér Jenő, Rácz István, Rátkó József, Sarkady János, Scharféné Földvári Ilona, Schmidt Egon, Sik Sándor, Simon István, Szabó István, Szabó László, Szabo Miklós, Szalai Borbála, Szalai Rézsi, Székely Dénes, Szegő László, Szegőváry-Csenyey József, Székely Éva, Székely Magdolna, Szepesi Átila, Szép Ernő, Székely Judit, Szótyi Zoltán, Szűcs Imre, Szűcs Katalin, Tarika Katalin, Tarsaszi Éva, Timár György, Tóth Bálint, Tóth János, Tomay Ottó, Tóth István, Turcsány-Wadapfel Imre, Tun Péter, Ujvári Erzsébet, Vác Mihály, Való Péter, Vargha Károly, Várnai Zsuzsanna, Varró Károly, Varró Zoltán, Vaskó Andor, Vasvári István, Vidor Miklós, Weinrauch Katalin, Závosty Zoltán